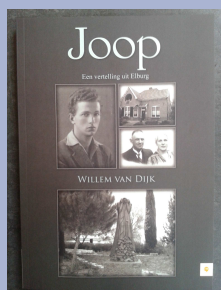

IN DEZE
NIEUWSBRIEF:

- De Heer is mijn Herder, verbeelding van psalmen
- Uit de museumwinkel
- Jaarverslag 2014
- Kennismaken met Reijer Spaan
- Cyclus Abraham Joshua Heschel
- Cursussen Bijbels Hebreeuws
- Plaquette Roosje Vecht
- Synagoge Enschede

Uit de museumwinkel

Een van de actieve vrijwilligers van de Sjoel Elburg, tevens voormalig stadsdichter van Elburg, Willem van Dijk heeft het levensverhaal van Joop de Lange beschreven. Joop groeit op in Elburg, als zoon van Hartog en Susanne de Lange, een gerespecteerd Joods echtpaar. Als de oorlog uitbreekt, kan Joop niet verder studeren. Een aangrijpende geschiedenis!

Dit boek kunt u aanschaffen in de museumwinkel, voor de prijs van € 15,95.

NIEUWSBRIEF VAN DE
STICHTING VRIENDEN VAN
DE SYNAGOG E L B U R G

NR. 14
SEPTEMBER 2015

De Heer is mijn Herder

Verbeelding van psalmen

Van 9 oktober 2015 tot en met 6 februari 2016 is in Museum Sjoel Elburg beeldend werk te zien van Henk Pietersma, Jip Wijngaarden en Ria van Oosten.

Deze kunstenaars hebben - elk vanuit hun persoonlijke beleving van het christendom en vanuit affiniteit met de joodse wortels daarvan - een deel van hun oeuvre aan de Psalmen gewijd. Wat hen bindt is hun rotsvaste vertrouwen in God. Op de tentoonstelling worden ruim dertig werken geëxposeerd en zijn drie korte documentaires te zien waarin de kunstenaars vertellen over de totstandkoming van hun werken. Bij alle werken wordt een toelichting gegeven in de kijkwijzer die speciaal voor deze tentoonstelling wordt gemaakt. Daarin zijn ook de teksten van alle afgebeelde psalmen opgenomen.

Lees verder op het binnenblad...

Jaarverslag 2014 Museum Sjoel Elburg

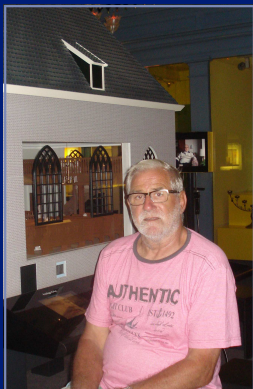
In de Sjofar kunnen we u natuurlijk maar een klein beetje laten zien van alles wat er in en rondom Museum Sjoel Elburg speelt. Op onze website vindt u een compleet jaarverslag

van 2014. Daarin leest u bijvoorbeeld, naast alle activiteiten van het bestuur, dat we vorig jaar meer dan 13.000 bezoekers hebben gehad. En dat het aantal donateurs

iets is afgenomen. Fijn dat u ons museum blijft ondersteunen!

www.sjoelburg.nl → Het Museum
→ Jaarverslagen

Nader kennismaken met... Reijer Spaan

Reijer Spaan is een van de vrijwilligers van de Sjoel die verschillende taken combineren: hij is beheerder, suppoost én 'eerste hulp' bij technische problemen.

agenda

21 september 2015:
Bijbels Hebreeuws,
module 5

28 september 2015:
Bijbels Hebreeuws,
module 10

1 oktober 2015:
Beginnerscursus Bij-
bels Hebreeuws

8 oktober 2015:
cyclus Abraham
Joshua Heschel

9 oktober 2015:
tentoonstelling 'De
Heer is mijn Herder'

najaar 2015:
Sjoellezing, nadere
berichtgeving volgt

**Wanneer ik voor dit inter-
view om half vijf de sjoel
binnenkom, hoor ik Reijer in
gesprek met een groep mo-
gelijke bezoekers:**

**"Wanneer u dat wilt, dan
mag u na vijfen best nog de
film bekijken; dan sluit ik
iets later af."**

Deze gastvrijheid tekent Reijer Spaan en is uiteraard niet alleen voor bezoekers, maar ook voor ons museum van grote waarde. Hoe is hij betrokken geraakt bij de sjoel?

"Toen men bezig was met de verbouw van de oude synagoge om daar een museum van te maken, vroeg Willem van Norel mij om op technisch vlak hand- en spandiensten te verrichten. En toen het geopend was, werd ik gevraagd om beheerder te worden. Dat leek me eigenlijk niet wat, maar omdat ik moeilijk nee kan zeggen, heb ik me opgegeven om in geval van nood dienst te doen. Maar al gauw werd de nood een deugd - en tot op de dag van vandaag draai ik met veel plezier mee in het team van beheerders.

Daarnaast kunnen we Reijer ook

geregeld tegenkomen als suppoost. En nog steeds is hij voor het bestuur de eerste hulp bij ongelukken, als het om technische probleempjes gaat. Met name de elektrische installatie kent intussen weinig geheimen meer voor hem. In een museum waar zoveel lampen, ook in de vitrines, onmisbaar zijn, is het belang van zijn inzet moeilijk te overdrijven. En wanneer een nieuwe tentoonstelling aanpassingen vraagt, Reijer ziet bijna overal een oplossing voor.

Zelfs de koning is de verdienste van deze voorbeeldige vrijwilliger niet ontgaan: in 2013 mocht hij toetreden tot het keurkorps van leden in de Orde van Oranje Nassau. De altijd bescheiden Reijer Spaan glimlacht een beetje verlegen: "Ja, dat vond ik eerlijk gezegd wel een hoogtepunt. Prachtig was dat."

Die onderscheiding kreeg hij in eerste instantie voor zijn werkzaamheden voor de Gereformeerde Kerk. Als organisator van de Oud Papieractie draagt hij ook daar een belangrijk steentje bij. En ook daar worden zijn technische vaardigheden graag

ingezet. Als ouderling-kerkrentmeester houdt hij niet alleen toezicht op de staat van de kerkelijke gebouwen, maar steekt hij ook hier geregeld de handen uit de mouwen. Zo is hij momenteel, uiteraard met anderen, bezig om de pastorie voor de nieuwe dominee tiptop in orde te brengen. Dat wringt wel eens - en daarom is hij 's morgens soms al om zeven uur in de sjoel, om op tijd in de pastorie te kunnen zijn... Waarom doet de heer Spaan al dat werk, voor kerk en sjoel? Van grote woorden houdt hij niet. "Ja, het heeft natuurlijk wel met mijn geloof te maken. Dat is heel belangrijk voor mij." Dat zal ook mede de reden zijn dat hij nog tijd over heeft om te zingen in het mannenkoor van 't Harde.

En vrouw Hannie vindt dat allemaal goed? Ja, zij staat er gelukkig achter. Complimenten van onze sjoelgemeenschap voor deze vrouw-achter-haar-man!

We wensen ze beiden toe - en ons als sjoelgemeenschap - dat ze nog lang de gezondheid en de gezindheid mogen hebben om zich zo dienstbaar te blijven opstellen!

De Heer is mijn Herder (vervolg)

Henk Pietersma

Henk Pietersma begint in 2007 met het schilderen van psalmen. Op een onbewaakt moment valt hem de gedachte in: 'Ik maak ze allemaal...' Vier jaar lang werkt hij eraan. In 2011 worden ze bijeengebracht in zijn psalterium *De goedheid op mijn tong gelegd*. 'Psalmen vragen om gelezen, gezongen en overdacht te worden. Het beste is om dat met de taal van je hart te doen. Zo ontstond mijn persoonlijke reactie op de 150 psalmen. Eén zin, soms één woord uit elke psalm diende als oriëntatiepunt. Ze kwamen als titel in het beeld terecht. En na elk schilderij kwamen woorden in de vorm van een gedicht.

<http://www.henkpietersma.nl>

Jip Wijngaarden

Jip Wijngaarden begint aan haar psalmenserie na een ingrijpende ziekenhuisopname in 2014. Haar manier van schilderen wordt daarna enerzijds losser en anderzijds dieper. 'Het vergezicht van Psalm 23 dat ik in het ziekenhuis had gezien, was zo mooi en teder. Het gaf mij, toen ik eenmaal weer opkrabbelde, zin om zeven schilderijen over de Psalmen te maken, één voor iedere dag van de week. Het eerste doek dat ik heb gezien, Psalm 23, is het laatste doek dat ik heb geschilderd. Met een gekarteld schildersmes heb ik in het Hebreeuws de hele psalm in het gordijn geschreven'.

<http://www.jipwijngaarden.nl/nl>

Ria van Oosten

Ria van Oosten werkt van de drie kunstenaars het meest vanuit de actualiteit. De drijfveer achter haar werk is hetgeen zij opmerkt in de wereld om haar heen. Van Oosten: 'Vooral boeiend vind ik mensen en dat wat mensen beweegt of in beweging brengt. Een belangrijke, zo niet de belangrijkste rol hierbij speelt het uitleven van mijn christen-zijn. Mijn grote inspiratiebronnen zijn de bijbel en de preken die ik 's zondags in de kerk hoor. Al lezend en luisterend komen beelden naar voren die mij prikkelen om hetgeen ik opneem te verbeelden, tot uitdrukking te brengen in klei: momenten worden monumenten.'

<http://www.mariavanoosten.nl>

Abraham Joshua Heschel

Vier thema-avonden in Sjoel Elburg

De Vriendenstichting van de Sjoel verzorgt een cyclus van vier gespreksavonden over de Joodse geleerde Abraham Joshua Heschel (1907-1972). Deze geleerde mag buiten joodse kringen minder bekend zijn, zijn invloed binnen de joodse traditie is aanzienlijk geweest.

Heschel stamt uit een chassidisch geslacht, uit een familie die een grote rol speelde in de in het begin van de 18^e eeuw in Polen ontstane beweging van het chassidisme. In deze stroming staat de blijmoedigheid van het geloof centraal. Zowel van zijn vaders als van zijn moeders kant stond hij in relatie tot de grote rebbes van het chassidisme, o.a. van de stichter: Israël Eliëzer, de Ba'al Sjem Tov uit Medzibusz. Naast het aspect van de blijmoedigheid speelde bij zijn opvoeding en vorming radicale nederigheid en waarachtige vroomheid een grote rol. Er was voor Heschel dus aanvankelijk een grote rol binnen het chassidisme weggelegd. Toch ging zijn aandacht op een zeker moment uit naar het seculier wetenschappelijke denken. In Vilna in Litouwen schreef hij zich in aan een school voor voorbereidend wetenschappelijk onderwijs. Naast het jiddisch dat tot nu toe zijn - enige - moedertaal was geweest, ging hij zich nieuwe talen eigen maken. Bovendien heerste er in de Joodse kringen waar Heschel nu contact mee kreeg een veel intellectuelere en modern vrijzinniger geest. De leef-horizon van Heschel werd verruimd. Vanuit Vilna verhuisde hij naar Berlijn. Hier studeerde hij aan de seculier wetenschappelijke en op theologisch vlak christelijke universiteit én aan de liberaal-moderne, Reform georiënteerde Hochschule für Jüdische Wissenschaft. In die tijd meed hij de chassidische groepen. Heschel werd een echte 'wereld-tsaddiek'. Hij studeerde naast semitische taal- en letterkunde, kunstgeschiedenis en filosofie, vooral ook christelijke theologie en moderne, historisch-kritische Bijbelwetenschap. Er ontstond een polariteit in zijn denken, een tegenstelling tussen geloof en verstand, religie en wetenschap. Welke van de twee polen zou het winnen? Het religieuze of het wetenschappelijke? Of zou hij beide in zich kunnen verenigen?

Heschel slaagt erin geloof en wetenschap te verenigen. In zijn dissertatie *De Profeten* laat hij dat op 'wetenschappelijke wijze' zien. Hij schrijft daar over het bewustzijn van de oudtestamentische profeten van voor de ballingschap, die erop uit waren om in een situatie dat het leven zonder innerlijke betrokkenheid op God in verval lijkt te komen hun volk tot en nieuw religieus elan op te roepen. Zo kan de dissertatie van Heschel behulpzaam zijn om in onze geseclariseerde samenleving op God en op de naaste betrokken te blijven.

Doelgroep: Ieder die belangstelling heeft voor het Jodendom en zich daarin wil verdiepen; ieder die in het spanningsveld tussen geloof en weten staat.

Docent: Drs. Kees van den Boogert
Opgave: Dhr. H. Kuiper, Talksteestraat 12, 8084 XW 't Harde, tel. 0525-652879;

email: vrienden@sjoelburg.nl
Lesmateriaal: een reader zal worden uitgereikt.

Tijd: vier donderdagavonden van 19.30-21.30 uur, op 8 en 22 oktober, 5 en 19 november.

Cursusgeld: € 40,- (inclusief consumpties en lesmateriaal).

Deelnemers: Minimaal 12, maximaal 25.

Locatie: Studie- en Documentatiecentrum van de Sjoel Elburg.

Cursus Bijbels Hebreeuws

Sjoel Elburg biedt dit najaar een nieuwe beginnerscursus Bijbels Hebreeuws aan. Sinds vier jaar volgen enthousiaste cursisten onze cursussen, velen zijn al vergevorderd. Tijd om weer een nieuwe beginnerscursus aan te bieden - naast de vervolgcursussen voor de oudgedienden.

De beginnerscursus (module 1) begint op donderdag 1 oktober en beslaat 6 avonden die om de twee weken gegeven worden van 19.30 - 22.00 uur in de bovenzaal van Sjoel Elburg, Graaf Hendriksteeg 2, 8081 CH Elburg. De laatste les is dus op 10 december.

De kosten bedragen € 110,00, inclusief de reader en koffie of thee.

De inschrijving staat nu open, bij voorkeur via email aan vrienden@sjoelburg.nl; wie geen email heeft kan zich telefonisch opgeven bij secretaris Huib Kuiper 0525-652879 of per brief aan de Sjoel.

Ook de vervolgcursussen voor diegenen die eerdere cursussen gevolgd hebben, beginnen binnenkort; wie over voldoende kennis beschikt, kan mogelijk instromen.

Module 5 gaat verder met de grammatica en behandelt het werkwoord, deze cursus begint maandag 21 september. Module 10 gaat verder met vertalen uit het Hebreeuws naar Nederlands, deze cursus begint maandag 28 september. Overige gegevens als hierboven.

Cursusleidster is dr.A.van Veen-Vrolijk. Zij heeft onder meer gewerkt als docente Oude Testament aan de Christelijke Hogeschool Ede en heeft als vertaalster meegewerkt aan de Herziene Statenvertaling.

Door het geven van cursussen dragen de Vrienden van de Sjoel Elburg bij aan het verspreiden van kennis over het Joodse leven.

In het nieuws

De Stentor, 3 mei 2015

ELBURG - Een blijvende herinnering aan Roosje Vecht (1881-1915) in de Beekstraat in Elburg. Op de gevel van het geboortehuis van de verpleegster, die in de Eerste Wereldoorlog omkwam in het Belgische De Panne, is zaterdagmiddag een plaquette onthuld.

Dat gebeurde door Iris Verweij (20) die haar graf heeft geadopteerd.

De orthodox Joodse Roosje Vecht was een van de weinige Nederlandse slachtoffers in de Eerste Wereldoorlog. Geheel vrijwillig meldde ze zich aan het front in 1914.

Op 23 januari 1915 werd ze geraakt door een scherp van een Duitse handgranaat. In een ziekenhuis in De Panne werd haar been afgezet, maar het mocht niet meer baten. Ze overleed tegen middernacht, op 33-jarige leeftijd. Op haar honderdste sterfdag vond een herdenkingsdienst plaats in Adinkerke, dichtbij Veurne. Hier werd Roosje begraven.

Ook werd een plaquette onthuld op de zijmuur van de kerk. Die avond werd een krans gelegd onder de Menenpoort in Ieper, waar elke avond de Eerste Wereldoorlog wordt herdacht. Roosje werd in 1920 herbegraven in Muiderberg, waar Iris haar graf onderhoudt. De plaquette is een initiatief van historicus Willem van Norel en Wim van Triest en mogelijk gemaakt door Museum Sjoel Elburg en oudheidkundige vereniging Arent toe Boecop. De onthulling vond plaats in het kader van de Open Joodse Huizendag.

Volg ons op:
twitter.com/SjoelElburg
facebook.com/museum-sjoel-elburg

Of bezoek de website van de Sjoel voor het laatste nieuws: www.sjoelburg.nl

Intussen bij de burenen: Synagoge Enschede

Door recente berichtgeving over de opheffing van de Stichting Synagoge Enschede kan het beeld ontstaan dat de synagoge in Enschede gesloten is en er geen activiteiten meer plaatsvinden. Het tegendeel is echter waar; de synagoge van Enschede bruijt van activiteit en er zijn meer dan veertig vrijwilligers actief binnen de Stichting Vrienden Synagoge Enschede. De

voormalige Stichting Synagoge Enschede was alleen huurder van het gebouw en niet direct verbonden aan de joodse gemeente. De Stichting Vrienden Synagoge Enschede daarentegen is door de Nederlands Israëlitische Gemeente Twente zelf in februari 2014 opgericht. Het

doel is de instandhouding van het monumentale gebouw, bekendheid te geven aan de geschiedenis van het joodse leven in Twente en ontsluiting van het materieel en immaterieel erfgoed. Er worden jaarlijks duizenden bezoekers ontvangen die genieten van rondleidingen, culturele activiteiten zoals concerten, exposities en lezingen en evenementen. Binnen het educatieve programma worden vele scholen uit Nederland en Duitsland ontvangen. Elke zondag en woensdag is de synagoge geopend voor bezoekers. Bovendien zijn er op zaterdagmorgen (sjabbat) regelmatig diensten van de Nederlands Israëlitische Gemeente Twente.

Steun de Vrienden van de Sjoel Elburg

NL83ABNA0533047919 t.n.v.
Stichting Vrienden Synagoge Elburg

Voor (periodieke) schenkingen is slechts een GRATIS notariële verklaring nodig.

Giften aan een culturele instelling zijn voor 125% aftrekbaar bij uw aangifte inkomstenbelasting.

De Stichting Vrienden van de Synagoge van Elburg is eind 2006 opgericht ter ondersteuning van het museum Sjoel Elburg. De Stichting ondersteunt de zogenaamde 'moederstichting' die het museum en de collectie beheert.

Tot de taken van de 'Vrienden' behoort o.a. het werven van donateurs, suppoosten en gidsen, het organiseren van lezingen, excursies en rondleidingen.

Het secretariaat is gevestigd:
Talksteenstraat 12, 8084 XW 't Harde
tel.: 0525-652879
email: vrienden@sjoelburg.nl

Voor bijdragen aan / suggesties voor deze nieuwsbrief kunt u ons mailen:
redactiesjofar@sjoelburg.nl